

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Κριτήρια Επιλογής και Λόγοι Αποκλεισμού στην Ανάθεση Συμβάσεων Δημοσίων Έργων στην Ελλάδα

Μεταπτυχιακός Φοιτητής: ***Ευάγγελος Παναγιώτου***

Επιβλέπων Καθηγητής: ***Σπυρίδων Βλαχόπουλος, Καθηγητής, ΕΚΠΑ***

Ημερομηνία: ***Οκτώβριος 2025***

Περίληψη

Πλαίσιο και Σημασία

Οι δημόσιες συμβάσεις έργων αποτελούν κεντρικό άξονα της πολιτικής υποδομών, απορροφώντας σημαντικούς δημόσιους πόρους και συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Στην Ελλάδα, διέπονται κυρίως από τον Ν. 4412/2016, με τον οποίο ενσωματώθηκαν οι Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ. Το θεσμικό πλαίσιο περιλαμβάνει λεπτομερείς ρυθμίσεις για τους υποχρεωτικούς και δυνητικούς λόγους αποκλεισμού, καθώς και για τα κριτήρια επιλογής.

Παρά την πληρότητα του νόμου, η πρακτική εφαρμογή αναδεικνύει δυσλειτουργίες: ερμηνευτικές ασάφειες, διαφορετικές προσεγγίσεις από τις αναθέτουσες αρχές, και τυπικά κωλύματα που υπονομεύουν τον ανταγωνισμό.

Σκοπός και Στόχοι

Η εργασία αποσκοπεί στη συστηματική ανάλυση του πλαισίου αποκλεισμού και επιλογής, με στόχους:

1. Την καταγραφή και ερμηνεία των διατάξεων του Ν. 4412/2016 σε συνάρτηση με το ενωσιακό δίκαιο.
2. Τον εντοπισμό προβλημάτων εφαρμογής και ερμηνείας.
3. Τη συγκριτική ανάλυση με άλλες χώρες της ΕΕ.
4. Τη διατύπωση προτάσεων νομοθετικής και διαδικαστικής βελτίωσης.

Μεθοδολογία

Ακολούθηθηκε βιβλιογραφική και νομικο-δογματική προσέγγιση, με μελέτη:

- Ελληνικής και ξενόγλωσσας θεωρίας.
- Κειμένου και τροποποιήσεων του Ν. 4412/2016 (ιδίως Ν. 4782/2021).
- Νομολογίας ελληνικών δικαστηρίων (ΣτΕ), ΑΕΠΠ και ΔΕΕ.
- Οδηγιών της ΕΑΑΔΗΣΥ.
- Συγκριτικών πρακτικών από κράτη-μέλη της ΕΕ.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ»

Αυτή η πολυεπίπεδη μεθοδολογία επιτρέπει μια κανονιστική, πρακτική και συγκριτική προοπτική του ερευνητικού προβλήματος.

Κύρια Ευρήματα

1. Υποχρεωτικοί λόγοι αποκλεισμού

Αυτοί ευθυγραμμίζονται στενά με το δίκαιο της ΕΕ, καλύπτοντας σοβαρά αδικήματα όπως η συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, η διαφθορά, η απάτη και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Η κύρια πρακτική πρόκληση έγκειται σε αποδεικτικά ζητήματα - ιδίως όταν γίνεται επίκληση αλλοδαπών διοικητικών ή δικαστικών αποφάσεων ή όταν δεν υπάρχει τελεσίδικη απόφαση.

2. Δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού (Άρθρο 74)

Εδώ παρατηρείται μεγαλύτερη ερμηνευτική πολυπλοκότητα. Η ευρεία διακριτική ευχέρεια που παρέχεται στις αναθέτουσες αρχές οδηγεί συχνά σε άνιση εφαρμογή και πιθανή άνιση μεταχείριση. Οι ασυνεπείς πρακτικές μεταξύ των αναθετουσών αρχών δημιουργούν νομική αβεβαιότητα, επηρεάζοντας την εμπιστοσύνη των προσφερόντων.

3. Αρχή αναλογικότητας & διάρκεια αποκλεισμού

Ενώ η αναλογικότητα αναγνωρίζεται θεωρητικά, η εφαρμογή της δεν είναι ομοιόμορφη. Ορισμένες αρχές υιοθετούν μια αυστηρά φορμαλιστική προσέγγιση, ενώ άλλες σταθμίζουν τη σοβαρότητα, το χρόνο και τη συνάφεια του παραπτώματος.

Ειδικότερα, οι διατάξεις αυτοκάθαρσης (άρθρο 73 παράγραφος 7) δεν χρησιμοποιούνται επαρκώς, ενώ δεν υπάρχουν σαφείς οδηγίες για την αξιολόγηση των διορθωτικών μέτρων.

4. Κριτήρια επιλογής

Οι τρεις κατηγορίες - καταλληλότητα για την άσκηση της επαγγελματικής δραστηριότητας, οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και τεχνική και επαγγελματική ικανότητα - είναι εννοιολογικά ορθές, αλλά συχνά δεν έχουν μετρήσιμα σημεία αναφοράς. Οι ασάφειες στις απαιτήσεις τεκμηρίωσης οδηγούν σε απορρίψεις για τυπικούς λόγους.

5. ΕΕΕΣ

Το ΕΕΕΣ προσφέρει μια τυποποιημένη δήλωση συμμόρφωσης, αλλά είναι επιρρεπές σε σφάλματα συμπλήρωσης. Τα σφάλματα αυτά, συχνά ήσσονος σημασίας, οδηγούν σε δυσανάλογους αποκλεισμούς, που έρχονται σε αντίθεση με τον στόχο της μεγιστοποίησης του ανταγωνισμού.

6. Άρθρο 102 και τυπικότητα

Η τροποποίηση του άρθρου 102 με το νόμο 4782/2021 διέυρνε τη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να ζητούν διευκρινίσεις, διορθώσεις ή συμπληρώσεις των εγγράφων του διαγωνισμού. Ενώ αυτό αποσκοπεί στη μείωση των αδικαιολόγητων αποκλεισμών, η νομολογία εξακολουθεί να αντανακλά διαφορετικές ερμηνείες, με ορισμένες αρχές να διστάζουν να παρεκκλίνουν από την αυστηρή τυπικότητα.

7. Συγκριτικά ευρήματα

- Οι βέλτιστες πρακτικές που εντοπίστηκαν σε άλλες δικαιοδοσίες της ΕΕ περιλαμβάνουν:
- Υποχρεωτική τυποποίηση των δικαιολογητικών μέσω κεντρικών ηλεκτρονικών μητρώων.

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΡΓΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ»

- Ενισχυμένες διαβουλεύσεις με την αγορά πριν από τη διενέργεια διαγωνισμών.
- Ενσωμάτωση δεικτών επιδόσεων στην αξιολόγηση της τεχνικής ικανότητας.
- Τα μέτρα αυτά συμβάλλουν σε μεγαλύτερη διαφάνεια, αποτελεσματικότητα και συμμετοχή των προσφερόντων.

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Η έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ενώ η Ελλάδα διαθέτει ένα καλά δομημένο νομικό πλαίσιο στη θεωρία, η πρακτική εφαρμογή υπονομεύεται από την ασυνεπή ερμηνεία, τη διαδικαστική ακαμψία και την ανεπαρκή ψηφιοποίηση. Οι βασικές προτάσεις περιλαμβάνουν:

- Νομοθετική αποσαφήνιση δυνητικών λόγων αποκλεισμού.
- Υποχρεωτική τυποποίηση και ηλεκτρονική διαλειτουργικότητα (ΕΣΗΔΗΣ, ΚΗΜΔΗΣ, eCertis).
- Βελτιωμένη καθοδήγηση για το ΕΕΕΣ.
- Μείωση έμφασης σε τυπικά κωλύματα.
- Υιοθέτηση μεθοδολογιών MEAT (Πλέον Οικονομικά Συμφέρουσα Προσφορά-Most Economically Advantageous Tender - MEAT) που συνδυάζουν ποιότητα και τιμή.

Αξία της Μελέτης

Η εργασία παρέχει ένα τεκμηριωμένο πλαίσιο για βελτίωση της ελληνικής πρακτικής στις δημόσιες συμβάσεις έργων, με στόχο μεγαλύτερη διαφάνεια, δίκαιη μεταχείριση και αποδοτικότητα.